

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

śrīmadrāmāyaṇē vālmikīyē ādikāvyaē bālakāṇḍē

॥ prathamah sargah ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

śrī raṅgarāmānuja mahādēśikan

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

śrīḥ
śrīmatē rāmānujāya namaḥ
śrīmatē nigamāntamahādēśikāya namaḥ
śrīsītālakṣmaṇabharataśatrughnahanumatsamēta śrīrāmacandra
parabrahmaṇē namaḥ

॥ prathamah sargah ॥

nāradēna vālmīkiṃ prati saṅkṣēpataḥ śrīrāmacaritrasya
śrāvaṇam

ōṃ tapaḥsvādhyāyanirataṃ
tapasvī vāgvidāṃ varam |
nāradaṃ paripapraccha
vālmīkirmunipuṅgavam || 1.1.1 ||

kō nvasmin sāmprataṃ lōkē
guṇavān kaśca vīryavān |
dharmajñāśca kṛtajñāśca
satyavākyaō dṛḍhavrataḥ || 1.1.2 ||

cāritrēṇa ca kō yuktaḥ
sarvabhūtēṣu kō hitaḥ |
vidvān kaḥ kaḥ samarthaśca
kaścaikapriyadarśanaḥ || 1.1.3 ||

ātmavān kō jitakrōdhō
dyutimān kō'nasūyakaḥ |

kasya bibhyati dēvāśca
jātarōṣasya saṃyugē || 1.1.4 ||

ētadicchāmyahaṃ śrōtuṃ
paraṃ kautūhalaṃ hi mē |
maharṣē tvaṃ samarthō'si
jñātumēvaṃvidhaṃ naram || 1.1.5 ||

śrutvā caitatrilōkajñō
vālmīkērnāradō vacaḥ |
śrūyatāmiti cāmantrya
prahrṣṭō vākyamabravīt || 1.1.6 ||

bahavō durlabhāścaiva
yē tvayā kīrtitā guṇāḥ |
munē vakṣyāmyahaṃ buddhvā
tairyuktaḥ śrūyatāṃ naraḥ || 1.1.7 ||

ikṣvākuvaṃśaprabhavō
rāmō nāma janaiḥ śrutaḥ |
niyatātmā mahāvīryō
dyutimān dhṛtimān vaśī || 1.1.8 ||

buddhimān nītimān vāgmī
śrīmāñchatrunibarhaṇaḥ |
vipulāṃsō mahābāhuḥ
kambuḡrīvō mahāhanuḥ || 1.1.9 ||

mahōraskō mahēṣvāsō
gūḍhajatrurarindamaḥ |

ājānubāhuḥ suśirāḥ

sulalāṭaḥ suvikramaḥ || 1.1.10 ||

samaḥ samavibhaktāṅgaḥ

snigdhaveṛṇaḥ pratāpavān |

pīnavakṣā viśālākṣō

lakṣmīvāñchubhalakṣaṇaḥ || 1.1.11 ||

dharmajñāḥ satyasandhaśca

prajānāṃ ca hitē rataḥ |

yaśasvī jñānasampannaḥ

śucirvaśyaḥ samādhimān || 1.1.12 ||

prajāpatisamaḥ śrīmān

dhātā ripuniṣūdanaḥ |

rakṣitā jīvalōkasya

dharmasya parirakṣitā || 1.1.13 ||

rakṣitā svasya dharmasya

svajanasya ca rakṣitā |

vēdavēdāṅgatattvajñō

dhanurvēdē ca niṣṭhitaḥ || 1.1.14 ||

sarvaśāstrārthatattvajñāḥ

smṛtimān pratibhānavān |

sarvalōkapriyaḥ sādhu -

radīnātmā vicakṣaṇaḥ || 1.1.15 ||

sarvadābhigataḥ sadbhiḥ

samudra iva sindhubhiḥ |

āryaḥ sarvasamaścaiva
sadaiva priyadarśanaḥ || 1.1.16 ||

sa ca sarvaguṇōpētaḥ
kausalyānandavardhanaḥ |
samudra iva gāmbhīryē
dhairyēṇa himavāniva || 1.1.17 ||

viṣṇunā sadṛśō vīryē
sōmavatpriyadarśanaḥ |
kālāgnisadrśaḥ krōdhē
kṣamayā pṛthivīsamaḥ || 1.1.18 ||

dhanadēna samastyāgē
satyē dharmā ivāparaḥ |
tamēvaṅguṇasampannaḥ
rāmaḥ satyaparākramam || 1.1.19 ||

jyēṣṭhaḥ jyēṣṭhaguṇairyuktaḥ
priyaḥ daśarathaḥ sutam |
prakṛtīnāḥ hitairyuktaḥ
prakṛtipriyakāmyayā || 1.1.20 ||

yauvarājyēna saṃyōktu -
maicchat prītyā mahīpatiḥ |
tasyābhiṣēkasambhārān
dṛṣṭvā bhāryātha kaikayī || 1.1.21 ||

pūrvaḥ dattavarā dēvī
varamēnamayācata |

vivāsanaṃ ca rāmasya
 bharatasyābhiṣēcanam || 1.1.22 ||

sa satyavacanād rājā
 dharmapāsēna saṃyataḥ |
 vivāsayāmāsa sutam
 rāmaṃ daśarathaḥ priyam || 1.1.23 ||

sa jagāma vanaṃ vīraḥ
 pratijñāmanupālayan |
 piturvacananirdēsāt
 kaikēyyāḥ priyakāraṇāt || 1.1.24 ||

taṃ vrajantaṃ priyō bhrātā
 lakṣmaṇō'nujagāma ha |
 snēhād vinayasampannaḥ
 sumitrānandavardhanaḥ || 1.1.25 ||

bhrātaraṃ dayitō bhrātuḥ
 saubhrātramanudarśayan |
 rāmasya dayitā bhāryā
 nityaṃ prāṇasamā hitā || 1.1.26 ||

janakasya kulē jātā
 dēvamāyēva nirmītā |
 sarvalakṣaṇasampannā
 nārīṇāmuttamā vadhūḥ || 1.1.27 ||

sītāpyanugatā rāmaṃ
 śaśinaṃ rōhiṇī yathā |

paurairanugatō dūraṃ
pitṛā daśarathēna ca || 1.1.28 ||

śṛṅgavērapurē sūtaṃ
gaṅgākūlē vyaśarjayat |
guhamāsādyā dharmātmā
niṣādādhipatiṃ priyam || 1.1.29 ||

guhēna sahitō rāmō
lakṣmaṇēna ca sītayā |
tē vanēna vanaṃ gatvā
nadīstīrtvā bahūdakāḥ || 1.1.30 ||

citrakūṭamanuprāpya
bharadvājasya śāsanāt |
ramyamāvasathaṃ kṛtvā
ramamāṇā vanē trayah || 1.1.31 ||

dēvagandharvasaṅkāśā -
statra tē nyavaśan sukham |
citrakūṭaṃ gatē rāmē
putraśōkāturastadā || 1.1.32 ||

rājā daśarathaḥ svargaṃ
jagāma vilapan sutam |
gatē tu tasmin bharatō
vaśiṣṭhapramukhairdvijaiḥ || 1.1.33 ||

niyuḷyamānō rājyāya
naicchad rājyaṃ mahābalaḥ |

sa jagāma vanaṃ vīrō
rāmapādaprasādakaḥ || 1.1.34 ||

gatvā tu sa mahātmānaṃ
rāmaṃ satyaparākramam |
ayācad bhrātaraṃ rāma -
māryabhāvapuraskṛtaḥ || 1.1.35 ||

tvamēva rājā dharmajña
iti rāmaṃ vacō'bravīt |
rāmō'pi paramōdāraḥ
sumukhaḥ sumahāyaśāḥ || 1.1.36 ||

na caicchat piturādēśād
rājyaṃ rāmō mahābalaḥ |
pādukē cāsya rājyāya
nyāsaṃ dattvā punaḥ punaḥ || 1.1.37 ||

nivartayāmāsa tatō
bharataṃ bharatāgrajaḥ |
sa kāmamanavāpyaiva
rāmapādāvupasṛśan || 1.1.38 ||

nandiग्रāmē'karōd rājyaṃ
rāmāgamanakāṅkṣayā |
gatē tu bharatē śrīmān
satyasandhō jītēndriyaḥ || 1.1.39 ||

rāmastu punarālakṣya
nāgarasya janasya ca |

tatrāgamanamēkāgrō

daṇḍakān pravivēśa ha || 1.1.40 ||

praviśya tu mahāraṇyaṃ

rāmō rājīvalōcanaḥ |

virādhaṃ rākṣasaṃ hatvā

śarabhaṅgaṃ dadarśa ha || 1.1.41 ||

sutīkṣṇaṃ cāpyagastyam ca

agastyabhrātaraṃ tathā |

agastyavacanāccaiva

jagrāhaindraṃ śarāsanam || 1.1.42 ||

khaḍgaṃ ca paramaprīta -

stūṇī cākṣayasāyakau |

vasatastasya rāmasya

vanē vanacaraiḥ saha || 1.1.43 ||

ṛṣayō'bhyāgaman sarvē

vadhāyāsurarakṣasām |

sa tēṣāṃ pratiśuśrāva

rākṣasānāṃ tadā vanē || 1.1.44 ||

pratijñātaśca rāmēṇa

vadhaḥ saṃyati rakṣasām |

ṛṣīṅāmagnikalpānāṃ

daṇḍakāraṇyavāsinām || 1.1.45 ||

tēna tatraiva vasatā

janasthānanivāsinī |

virūpitā sūrpaṇakhā

rākṣasī kāmarūpiṇī || 1.1.46 ||

tataḥ sūrpaṇakhāvākyā -

dudyuktān sarvarākṣasān |

kharaṃ trīśīrasaṃ caiva

dūṣaṇaṃ caiva rākṣasam || 1.1.47 ||

nijaghāna raṇē rāma -

stēṣāṃ caiva padānugān |

vanē tasmin nivasatā

janasthānanivāsinām || 1.1.48 ||

rakṣasāṃ nihatānyāsan

sahasrāṇi caturdaśa |

tatō jñātivadhaṃ śrutvā

rāvaṇaḥ krōdhamūrcchitaḥ || 1.1.49 ||

sahāyaṃ varayāmāsa

mārīcaṃ nāma rākṣasam |

vāryamāṇaḥ subahuśō

mārīcēna sa rāvaṇaḥ || 1.1.50 ||

na virōdhō balavatā

kṣamō rāvaṇa tēna tē |

anādṛtya tu tadvākyam

rāvaṇaḥ kālacōditaḥ || 1.1.51 ||

jagāma sahamārīca -

stasyāśramapadaṃ tadā |

tēna māyāvinā dūra -

mapavāhya nṛpātmajau || 1.1.52 ||

jahāra bhāryāṃ rāmasya

gṛdhraṃ hatvā jaṭāyuṣam |

gṛdhraṃ ca nihataṃ dṛṣṭvā

hṛtāṃ śrutvā ca maithilīm || 1.1.53 ||

rāghavaḥ śōkasantaptō

vilalāpākulēndriyaḥ |

tatastēnaiva śōkēna

gṛdhraṃ dagdhvā jaṭāyuṣam || 1.1.54 ||

mārgamāṇō vanē sītāṃ

rākṣasaṃ sandadarśa ha |

kabandhaṃ nāma rūpēṇa

vikṛtaṃ ghōradarśanam || 1.1.55 ||

taṃ nihatya mahābāhu -

rdadāha svargataśca saḥ |

sa cāsya kathayāmāsa

śabarīṃ dharmacāriṇīm || 1.1.56 ||

śramaṇāṃ dharmanipuṇā -

mabhigacchēti rāghava |

sō'bhyagacchanmahātējāḥ

śabarīṃ śatrusūdanaḥ || 1.1.57 ||

śabaryā pūjitaḥ samyag

rāmō daśarathātmajaḥ |

pampātīrē hanumatā

saṅgatō vānarēṇa ha || 1.1.58 ||

hanumadvacanāccaiva

sugrīvēṇa samāgataḥ |

sugrīvāya ca tatsarvaṃ

śaṃsadrāmō mahābalaḥ || 1.1.59 ||

āditastad yathāvṛttaṃ

sītāyāśca viśēṣataḥ |

sugrīvaścāpi tatsarvaṃ

śrutvā rāmasya vānaraḥ || 1.1.60 ||

cakāra sakhyaṃ rāmēṇa

prītaścaivāgnisākṣikam |

tatō vānararājēna

vairānukathanaṃ prati || 1.1.61 ||

rāmāyāvēditaṃ sarvaṃ

praṇayād duḥkhitēna ca |

pratijñātaṃ ca rāmēṇa

tadā vālivadhaṃ prati || 1.1.62 ||

vālinaśca balaṃ tatra

kathayāmāsa vānaraḥ |

sugrīvaḥ śaṅkitaścāsī -

nnityaṃ vīryēṇa rāghavē || 1.1.63 ||

rāghavapratyayārthaṃ tu

dundubhēḥ kāyamuttamam |

darśayāmāsa sugrīvō
mahāparvatasannibham || 1.1.64 ||

utsmayitvā mahābāhuḥ
prēkṣya cāsthi mahābalaḥ |
pādāṅguṣṭhēna cikṣēpa
sampūrṇaṃ daśayōjanam || 1.1.65 ||

bibhēda ca punastālān
saptaikēna mahēṣuṇā |
giriṃ rasātalaṃ caiva
janayan pratyayaṃ tadā || 1.1.66 ||

tataḥ prītamanāstēna
viśvastaḥ sa mahākapiḥ |
kiṣkindhāṃ rāmasahitō
jagāma ca guhāṃ tadā || 1.1.67 ||

tatō'garjaddharivaraḥ
sugrīvō hēmapīṅgalaḥ |
tēna nādēna mahatā
nirjagāma harīśvaraḥ || 1.1.68 ||

anumānya tadā tārāṃ
sugrīvēṇa samāgataḥ |
nijaghāna ca tatrainaṃ
śarēṇaikēna rāghavaḥ || 1.1.69 ||

tataḥ sugrīvavacanā -
ddhatvā vālinamāhavē |

sugrīvamēva tadrājyē
rāghavaḥ pratyapādayat || 1.1.70 ||

sa ca sarvān samānīya
vānarān vānararṣabhaḥ |
diśaḥ prasthāpayāmāsa
didṛkṣurjanakātmajām || 1.1.71 ||

tatō gṛdhrasya vacanāt
sampātērhanumān balī |
śatayōjanavistīrṇaṃ
pupluvē lavaṇārṇavam || 1.1.72 ||

tatra laṅkāṃ samāsādyā
purīṃ rāvaṇapālītām |
dadarśa sītāṃ dhyāyantī -
maśōkavanikāṃ gatām || 1.1.73 ||

nivēdayitvābhijñānaṃ
pravṛttiṃ vinivēdyā ca |
samāśvāsya ca vaidēhīṃ
mardayāmāsa tōraṇam || 1.1.74 ||

pañca sēnāgragān hatvā
sapta mantrisutānapi |
śūramakṣaṃ ca niṣpiśya
grahaṇaṃ samupāgamat || 1.1.75 ||

astrēṇōnmuktamātmānaṃ
jñātvā paitāmahād varāt |

marṣayan rākṣasān vīrō
yantriṇastān yadṛcchayā || 1.1.76 ||

tatō dagdhvā puriṃ laṅkā -
mṛtē sītāṃ ca maithilīm |
rāmāya priyamākhyātuṃ
punarāyānmahākapiḥ || 1.1.77 ||

sō'bhigamya mahātmānaṃ
kṛtvā rāmaṃ pradakṣiṇam |
nyavēdayadamēyātmā
dṛṣṭā sītēti tattvataḥ || 1.1.78 ||

tataḥ sugrīvasahitō
gatvā tīraṃ mahōdadhēḥ |
samudraṃ kṣōbhayāmāsa
śarairādityasannibhaiḥ || 1.1.79 ||

darśayāmāsa cātmānaṃ
samudraḥ saritāṃ patiḥ |
samudravacanāccaiva
nalaṃ sētumakārayat || 1.1.80 ||

tēna gatvā puriṃ laṅkāṃ
hatvā rāvaṇamāhavē |
rāmaḥ sītāmanuprāpya
parāṃ vrīḍāmupāgamat || 1.1.81 ||

tāmuvāca tatō rāmaḥ
paruṣaṃ janasaṃsadi |

amṛṣyamāṇā sā sītā

vivēśa jvalanaṃ satī || 1.1.82 ||

tatō'gnivacanāt sītāṃ

jñātvā vigatakalmaṣām |

karmaṇā tēna mahatā

trailōkyam sacarācaram || 1.1.83 ||

sadēvarṣigaṇaṃ tuṣṭaṃ

rāghavasya mahātmanaḥ |

babhau rāmaḥ samprahrṣṭaḥ

pūjitaḥ sarvadaivataiḥ || 1.1.84 ||

abhiṣicya ca laṅkāyāṃ

rākṣasēndraṃ vibhīṣaṇam |

kṛtakṛtyastadā rāmō

vijvaraḥ pramumōda ha || 1.1.85 ||

dēvatābhyō varam prāpya

samutthāpya ca vānarān |

ayōdhyāṃ prasthitō rāmaḥ

puṣpakēṇa suhr̥dvṛtaḥ || 1.1.86 ||

bharadvājāsramaṃ gatyā

rāmaḥ satyaparākramaḥ |

bharatasyāntikē rāmō

hanūmantaṃ vyasarjayat || 1.1.87 ||

punarākhyāyikāṃ jalpan

sugrīvasahitastadā |

puṣpakam tat samāruhya
nandigrāmaṃ yayau tadā || 1.1.88 ||

nandigrāmē jaṭām hitvā
bhrātr̥bhiḥ sahitō'naghaḥ |
rāmaḥ sītāmanuprāpya
rājyaṃ punaravāptavān || 1.1.89 ||

prahr̥ṣtamuditō lōka -
stuṣṭaḥ puṣṭaḥ sudhārmikaḥ |
nirāmayō hyarōgaśca
durbhikṣabhayavarjitaḥ || 1.1.90 ||

na putramaraṇam kēcid
drakṣyanti puruṣāḥ kvacit |
nāryaścāvidhavā nityam
bhaviṣyanti pativratāḥ || 1.1.91 ||

na cāgnijaṃ bhayaṃ kiñci -
nnāpsu majjanti jantavaḥ |
na vātajaṃ bhayaṃ kiñci -
nnāpi jvarakṛtaṃ tathā || 1.1.92 ||

na cāpi kṣudbhayaṃ tatra
na taskarabhayaṃ tathā |
nagarāṇi ca rāṣṭrāṇi
dhanadhānyayutāni ca || 1.1.93 ||

nityam pramuditāḥ sarvē
yathā kṛtayugē tathā |

asvamedhasatairishvā
tathā bahusvarṇakaiḥ || 1.1.94 ||

gavāṃ kōtyayutaṃ dattvā
vidvadbhyō vidhipūrvakam |
asaṅkhyēyaṃ dhanam dattvā
brāhmaṇēbhyō mahāyaśāḥ || 1.1.95 ||

rājavamśāñchataguṇān
sthāpayiṣyati rāghavaḥ |
cāturvarṇyam ca lōkē'smin
svē svē dharmē niyōkṣyati || 1.1.96 ||

daśavarṣasahasrāṇi
daśavarṣasātāni ca |
rāmō rājyamupāsivā
brahmalōkam prayāsyati || 1.1.97 ||

idaṃ pavitraṃ pāpagnaṃ
puṇyam vēdaiśca sammitam |
yaḥ paṭhēd rāmacaritaṃ
sarvapāpaiḥ pramucyatē || 1.1.98 ||

ētadākhyānamāyusyaṃ
paṭhan rāmāyaṇam naraḥ |
saputrapautraḥ sagaṇaḥ
prētya svargē mahīyatē || 1.1.99 ||

paṭhan dvijō vāgṛṣabhatvamīyāt
syāt kṣatriyō bhūmipatitvamīyāt |

vaṇigjanaḥ paṇyaphalatvamīyā -

jjanaśca śūdrō'pi mahattvamīyāt || 1.1.100 ||

|| ityārṣē śrīmadrāmāyaṇē vālmīkiyē ādikāvye

bālakāṇḍē prathamah sargaḥ ||